

ԱՆԱԾԻՏ

ՀԱՆՐԱՊԵՏԱԿԱՆ ԱՄՍԵՆԱԳՐԱԿԱՆ

ԱԶԳԱՅԻՆ, ԳՐԱԳԱՆ, ԳԵՂԱՐՈՒԹՅԱՆ

Բ. ՏԱՐԻ

ՆՈՅԵՄԲԵՐ—ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 1899

ԹԻԻ 1—2

«ՏԻԳՐԱՆ ԵՐԿԱՅԻՐ»

«Տիգրան Երկաթ»-ին մահուան լուրը, զոր այսօր, յանկարծ, Միւր-Նրօ բարեկամին մէկ կ'սկծալից երկտողէն իմացայ, անասելի արտա-մութեամբ մը սիրտս ճնշեց:

Երկար ատենէ ի վեր գիտէինք որ այդ խեղճ սիրուն տղան, իր անողոք հիւանդութեան ան-դառնալի վճիռովը, դատապարտուած էր այս վաղաժամ անհետացումին: Բայց հիմա, մեր ամենուս վախին բիրտ ու վերջնական այս իրականացմանն առջեւ, ինձի տածանելի կը թուի, եւ գրեթէ անհնարին, հաւատալ թէ իրօք առյաւէտ քայքայուած է նրբին ու շնոր-հայի այն էակը որ «Երկաթ»ն էր:

Հայոց մէջ քիչեր ծանցած են գինքը. մեր հասարակութեան ամենամեծ մասը իր մահուանը յարուցանելիք ազմուկէն պիտի իմանան այդ անունը, որ հայ ցեղին ամենէն աղուոր անուններուն շարքին մէջ անցնելու սամանուած է: Ուրոյն ու ժխորը ասող, բոլոր թատերական հանդիսաւորութիւններէն խուսա-փող, ինքնամիտի տոմսիկ մըն էր «Երկաթ»ը: Իր ծայրայեղօրէն փափուկ խրոխտութիւնը, ուր ոչինչ կար գոռոզ կամ անձնամոլ: զինքը միշտ մղեց ազնուական ստուերի մը մէջ փա-կուած մնալու, եւ... քաղաքական պատճառներ ալ խառնուածքի բնական արգիւնք եղող այդ մե-կուսականութիւնը չեղելով, — այդ մեծ տա-ղանքը, այդ շատ ազնիւ ու շատ մաքուր նկա-րաբիրը ամբողջ ազգային-գրական գործունէու-թիւն մը ունեցաւ, կարճատեւ քայքայ բարձրօրէն գեղեցիկ ու տեսական, եւ սակայն մինչեւ վերջին րոպէն հայ հասարակութեան համար գրեթէ անծանօթ մը մնաց որուն անունը մտերիմներու

շատ նեղ շրջանակի մը մէջ միայն կը վայելէր յարգանքը, խանդաղատանքը եւ հիացումը որուն արժանի էր:

Պոլսոյ «Հայրենիք»-ին մէջ օր մը փոքրիկ վառ-վառն յօդուած մը աչքիս զարկաւ, բարակ ու ցալտուցիկ ոճով մը. յօդուածը ստորագրուած էր Միւր-Կարօ ստանունով: Այդ ստանունը երկու մտքերու ճեղք կը միացնէր. քիչ յետոյ, երկու անունները զատուեցան եւ իրենց ուրոյն կեանքը ստացան: մին եղաւ Միւր-Նրօն, աշ-խոյժ ու ասպետողի վիպողը, զոր «Անահիտ»-ի ընթերցողները կը ճանչնան, եւ միւսը՝ «Կարա-պետ»ը, որ յետոյ իր ֆրանսերէն հրատարակու-թեանց մէջ զարձաւ «Տիգրան Երկաթ» («Երկա-թ»-ին իրական անունն էր Կարապետ Պիլէզըճի): Մինչեւ այդ թուականը, Պիլէզըճի հայակա-ն ու եւ չըջնակի մէջ զործունէութիւն չէր ունեցած. հայ-կաթոլիկ ծանօթ ընտանիքի մը զաւակ, Ֆրանսայի մէջ շատ կանոնաւոր ուսում ստացած եւ բարիգեան մէկ քանի թերթերու արդէն հաշտակցած, Պիլէզըճի հայերէն հազիւ կը հասկնար եւ չէր կրնար խօսիլ. այդ ախիթանքի օշխարհաբաղաճացին մէկէն կեր-պարածախոխութեան երբ «Հայրենիք»-ի գրական — ազգային խումբին հետ չմիայն մտաւ, եւ երբ մանաւանդ «Հայկական խնդիր»-ը, Մասունի դէպքին բորբոքմամբը, յառաջ բերաւ այն հա-մաշխարհային յուզումը, որուն հանդէպ «Եր-կաթ»-ին պէս հողի մը անտարբեր չէր կրնար մնալ: Իր առաջնորդը, իր հայերէնի գաստաւուն եւ իր գլխաւոր զորդիչը, Միւր-Նրօն էր եղած, որ մնաց մինչեւ վերջին վայրկեանը անոր հաշտակցիցը, եւ սրտակիցը, «Պիլէզըճի», զգալով իր հնչուն էութեանը մէջ յանկարծա-կան զարթումը ցառով ու պաշարով հարուստ ցեղի մը դարաւոր առհաւուր-թիւններուն, մէկ հարուածով կերպարանափոխուեցաւ ու

469-54

եղաւ Հայ մը, տաան անգամ աւելի Հայ քան սովորական ու եւ Հայ, որովհետեւ «ուղեղով» ինքզինքը Հայ կը զգար ու կամքի որոշ ձեւով մը իր կեանքը կ'ուզէր Հայ զարթնել: Դաստիարակութեան վրայ յօդաածանկերու չարքը զոր «Հայրենիք»ին մէջ հրատարակեց «Կարակա» ստորագրութեամբ (Ֆրանսերէն գրուած յօդաածներէն էին Միւր-Երօի ձեռքով հայրենի թարգմանուած) մեզի յայտնեցին եւրոպական միտք մը, («Եւրոպական») բառին ամենէն նուազ պատուելիական, առնինէն ներքին ու քաղաքական մտքով: վերջին ծայր յատակ, գիտական ու մաքուր, եւ ոճը, ժուժկա ու վայելուէ, նորութիւն մը եղաւ (քիչնէլ գնահատուած) մեր պոռոտ զարդամուլութեամբ խնդրուած ընթացիկ գրականութեանը մէջ:

Պոլսոյ առաջին ցոյցէն քիչ առաջ, Բարդիլ Revue des Revues հանդէսին մէջ, — այնպիսի շրջանի մը ուր ֆրանսական մամուլը անտարբեր կամ նոյն իսկ հակակիր էր Հայոց խնդրոյն, — երեւցաւ երկուսն չարք մը հայկական հայրենասիրական քանաստեղծութիւններու, «Տիգրան Ներկաթ»ի թարգմանութեամբ: Պիւլցիքեճին էր որ այդ գեղեցիկ փորձովը «Տիգրան Ներկաթ»ը կը գտնուէր, ինչ որ պիտի չարուանայր ըլլալ այլեւս, ինչ որ պիտի մնայ մեր պատմութեան մէջ: Գիլ Չարդերէն յետոյ, «Իսկուտյն Revue»ին մէջ «Ներկաթ» կը հրատարակէր հայ գրականութեան վրայ ընդարձակ յօդուած մը, ուր ոճը գերծ չըլլալով հանդերձ մանրամասնութեան թիրութիւններէ՝ «պաղափարի գրականութեան» առողջ շնորհն ունէր, եւ ուր մտածումը, հասուն եւ ինքնատիպ հոգիի մը զորմը կը կրէր: «Ներկաթ» շատ լաւ ի վեր հանած էր Հայ ժողովրդին նկարագիրը:

«Զինուորներու եւ վաճառականներու ժողովուրդ մը, ահա ինչ որ Արարատի սարահարթը Հայերը զարթուց, ... ինքն-նիշխան եկեղեցի մը որ զրինքը անվասից բիւզանդիանէն ու Պարսկաստանէն, իրենց ընտանական կեանքին խտտաբայութիւնը, իրենց հաղուստները, ճարտարագիտութիւնը, բարձրակներով խրճողուած լեզուն, իրենց երգերն ու հեքիաթները որ մարդոց հնգագոյններն ու սպնուագոյններն ըլլալու հպարտութիւնը կուտային իրենց նկարագրի մը կազմակերպ անոնց, որ երբեմն խաթարուեցաւ քաղաքական անկախութեան կորուստովը, բայց երբեք չհնջուեցաւ: ... Զինուորներու եւ վաճառականներ, Հայերն իրական կը նախընտրեն երեւակայականէն, Ամէն բանէ առաջ կ'ուզին ապրիլ: Բարբարոսներով պաշարուած Արարատին չորս կողմէն, ուր կեանքը իրենց կը գծուարանայ ժիւղ՝ ձկնի մըր-

րիկներէն, գետի յորդումներէն եւ հրաբխային յանկարծական ցնցումներէն, իրենք իրենց վրայ կը ծալուէն եւ իրենց բազուկներուն թուր ու ծովը պատեր կը բարձրացնեն ու ինքզինքնին կը պաշտպանեն: Օտարութիւնն մէջ տարուղիւ, կը ստիպուին, ապրելու համար, նկարագիրներու յաղթել, բարբերութիւնները, յաճախ կ'զբլ ու ստորինալ ստուրկի պայմաններուն իջնելով: Ուր ալ գտնուին, իրենց երեւակայութիւնը կուրի մարդուն սովորական եղող զգայութիւնները իրենց կ'ընծայէ: իրենց ճարտարագիտութեանը գլխաւոր մոթիքը սրածայր տանիքով խոշոր թուրջի աշտարակ մըն է, խորհրդանշան զինադրողութեան, Գրականութեան մէջ, գրեթէ տարանջրօրէն, մշակած են պատմութիւնը, որ, առանց դուրս ելլելու իրականութեան սահմանէն, կը պահպանէ եւ կ'ամրապնդէ սխրագործութիւնները Վաշիկուն, անոնց որ սուր ի ձեռին ղէպի մահ կ'ընթանան»:

Եւ իր «Թեզ»ին հաւատարմով «Ներկաթ» Հայոց աղբի զրականութեան մէջ ամենէն աւելի կը պանծացնէր Վենետիկ մեծ Միխիլաքեանները, որոնք Հայուն անցեալը վերանորոգեցին եւ նախապահեցան, Արեւելի, Բաֆֆին, Վաճառափաթիւն, որ «կուտող» Հայր վերանորոգեցին: Այս յօդուածը, առնինէն աղբի ու ամենէն խրոխտ զննելի մէկը զոր Հայ մը գրած ըլլայ իր ցեղիկ վրայ, յօդուածն ու չարագրուած էր Պոլսոյ արեւմտագանջ միջնորդութիւն մէջ, վտանգի ու տենդի ամենէն մօտայ օրերուն:

«Հայաստանը, կ'ըսէր «Ներկաթ» իր ուսումնասիրութիւնը եղրակայնիւով — եւ այդ եղրակայնութիւնը, հիմա, մեռելի մը բերնէն զայով, յուգիւ հեղինակութիւն մը կը ստանայ, —

«Հայաստանը աւերեցաւ կոտորածներով որոնց ըով ալ եւս անշնան կը գտնայ Սասունի ջարդը, եւ նիւթական կորուստներով, զոր քան տարուան չարագրի աշխատութեանը հազիկ կարելի պիտի ըլլայ դալմանել: Զինը ամբնեցող պիտի ծածկէ մեռածներն ու ողբերը: Այս ժամը մեր պատմութեան ամենէն անգուժեւ ամենէն վճռական ժամերէն մէկն է: Մենք մեր վրայ ամբողջութեամբ, Զիրարա՛ւ աւելի սիրելով, իբրտու հետ սիրտ գրկապնդուելով, մեզ կուտով պատակողներէն զերծանելով, մենք մեզի մեր թուր սխալները խոստովանելով, Եւրոպայի թուր գաղափարի չարժ մեծութիւն ու չափը մնալով եւ մեզ չի՛նք պատող բարբարոսներուն հոգին խորաշնչելով է որ, քանի՛ մեր շուրջը վրտանդները լայն մտապատկուին, ու ժող պիտի ստանանք մեր մեղքին անոնց տիրապետելու եւ օր մըն ալ մեր թաղուկովը զանտք մէկի վանելու: »

Պանդային ցոյցէն յետոյ, Պոլսէն խուհնամբոս վտարուող Հայութեան ալիքին մէջ «Երկաթին» ալ քոյու եցաւ տարուեցաւ, ինկաւ Աթէնք, որ իտիւղծ թորերը, այդ պահանապի կիսանքին մէջ միտնապէս տակարացած, սկսած էին այնպէս տեղ արդէն զինքը ատապպիցնել, Նիհար, տոգոյն, հազը կուտքերն խորը, «Երկաթ» չկասեցաւ իր գործին մէջ, Ուղեց Հելլէնութեանը մտաւորին մէջ պահնացնել Հայ Հոգիին կորովը։ Անոնց համար որոնք վաղը պիտի ուսումնասիրեն «Երկաթ»ին խառնուածքը՝ իր գրական հակերճ բայց թանկագինն արտադրութեանը մէջ, «Երկաթ»ը պիտի երեւայ իբրեւ ամենէն ինչլիկ Հայը զոր ունեցած ենք։ Ոտրեւանցիկն ու Բաղրատունիէն ի վեր, ու նոյն իսկ աւելի Հելլէն քան անոնք, մենէ ոչ ոք իրեն չափ խորին ու բնական կերպով մտնած է յունական հանգարտ ու դաշնակաւոր զեղեցկութիւնը, որ ուրիշ բան չէր բայց եթէ կուրովը՝ չնորթին մէջ և՛ Ու ոչ ոք իրմէ աւելի պատշաճ, իրմէ աւելի կատարեալ կերպով պիտի կարենար բացատրել Սփոկիլի եւ Պրիդարի հայերնիքին մէջ՝ ուրիշ վեհուածութիւնը արարածն էր բարձունքին միանալու ու յամա գաւկեսներուն հոգիին։ Աթէնացիներուն առջեւ «Երկաթ» արտասանեց նշանաւոր ատենաբանութիւն մը, ուր Հելլէնին ու Հայուն զուգակիշորը իր ներկայացնելը, ամենամեծ «թագիթ»ով, թափանցողութեամբ ու ճարտարութեամբ (եւ պզտիկ ճարտարութիւն մը չէր որ հարկաւոր էր անհուն ու անբաղդատելի Հելլէնին քով Հայուն եթէ ոչ հաւասար գոնէ իր տարբերութեանը մէջ համարժէք դիրք մը եւ նշանակութիւն մը տալ կարենայու համար)։ Իր ճճը, հանգարտ բարակ ժպիտով մը լուսաւորուած, անշուշտ հանճք պատճառած էր Պլատոնին մեծ ատուերին ի լուր այս նոր Պրոյեկտիստին զոր ձեռնտի փոփոխ լեռներուցեղը կը զրկէր ժանդապագեղ ետեցիկն զուրհներու փողովզդին։

Աթէնքէն Բարիդ առցաւ «Երկաթ»ը և՛ այնպէս որ զինքը անձնապէս ճանչնալու առիթ ունեցաւ, Սր մը, Միլ-Նրոս գիւ տարաւ։ Ներկայացնել իրեն՝ Ռիւ Բամպոնի պանդոկին մէջ, ուր կը բնակէր, Իրեն հետ ունեցած այդ առաջին տեսակցութիւնն երբեք պիտի չմոռնար։ Բիլլէակ սեռած եմ, որ այդ «կենդանի գոհարեղէն»ի տպաւորութիւնը թողած ըլլայ վրաս։ Նըրասաակ ու բարեմեւ երիտասարդ մըն էր «Երկաթ»ը։ աղին աթիթ դեղնուածութեամբ զէմբին վրայ՝ որ՝ արդէն ծիւրած՝ երիտասարդ ուրուականին մը ձեւը կուտար իրեն, վճիտ աշուրները չափիւղայ ծպիտ մը կը շողացնէին, ներսէ կեանքով մը առցուած ու բոլոր շարժումները, ձայնին նշելուն, բա-

ցատրութիւնները, գէմբին գծերուն փափուկ խաղը, կը յայտնէին այն հատընտիր էակներէն մէկը որոնք ճգեղին անկարողութիւնն ունին, որոնք յաւերակեան Շնորհին նախասահմանուած են։ Ու ոչինչ աւելի յուզիչ էր քան այդ աղազուն պատանին որ դիւցազնական զգայնութիւնով մը կը հեւար։

Երբ թրքո-յունական պատերազմը պայթեցաւ, «Երկաթ» մեկնեցաւ Յունաստան, իբրեւ թղթակից Ֆրանսական թիւթի մը։ Աւելորդ է բոլը որ reporterի մը հոգին չէր որ կը տանէր Լէոնիդասի կիներուն մէջ, այլ տեսակ մը Պայրընեան տարիանք փտքը ու վտանգի։ Այս բոլորը սակայն հապճեպեցին իր արտին անուամբ։ Պատերազմին աւարտումէն յետոյ, «Երկաթ» որոշեց այլեւս չդառնալ Բարիդ, որու յեղեղութիւնն ու խոնար կլիման իրեն վնասակար էր, իր ոգեպապ առողջութիւնը տեսաւ եզպատոսի արեւին մէջ կազդուրել, յետոյ զանէն իր սիրական Աթէնքին ճահանջաւոր գաղտութեանը մէջ եկաւ զայն հանգչեցնել։ Հեռուէն, այն բոլոր լուրերովը զոր կ'առնէ իրմէ Միլ-Նրոսն միջոցով, կը հետեւէին, անձկութեամբ, այդ աղուոր կենսալիքն աստիճանական նուաղմանը անադորոյն տաւ։ Մին, Այլ բոլոր անընդհատական մարտիրոսութիւնը զինքը երբեք չարգիլեց իր գործը շարունակելու։ Բարիդ եղած աստիւր, ինչպէս եզպատոսէն ու Աթէնքէն, Revue des Revuesին զրկեց շարք մը ուսումնասիրութիւններ, ... ստորագրութեամբ, «Յոյն մեկնասերներն», «կրիտիկ», «Աթէնքի շրիմնիքուն» վրայ, ուսումնասիրութիւններ, որոնց մէջ մտածումը հետզհետէ աւելի հզօր ու գեղեցիկ, ձեւը հետզհետէ աւելի կատարեալ ու նուր կը դառնար։ անոնց մասին խօսելով «Ժուռնալ»ին մէջ հրատարակուած յօդուածով մը, Մոռիս Պառէս «Երկաթ»ը կ'անուանէր «նշանաւոր գրագէտ» մը։

Հիւսնապոթիւնն իր ընթացքը երազեց և Աթէնքի հիւսնապոթիւնն։ Եւ անիւնը, լրուած պատն երեսին, հատալովը կ'իմաստարկէ «Երկաթ»ին։ Չկրնալով այդ միջուակի տառապանքին տոկալ, բաղձաց Պոլիս դառնալ։ Իր բնասանիքին ու բարեկամներուց գորովին մէջ կը յուսար գտնել կազդորը որուն պէտքը կը զգար։ ազգականները յաղողեցան զինքը Պոլիս փոխադրել, վերջին օրերը Հալքիի նոճիներուն նուազաւոր սուղին մէջ անցուց։ Ու Պոլսէն, որուն «Մթնապոլ» իր կ'ատէրայն պէս ինչպէս ոչ ատած է, իր սակալի առողջութեանը յետին բեկորները ժողովելով, վերջին հոյակապ ճիգով մը, արտադրեց այն հրաշակերտը, «Թուրքիան կրնայ ապրիլ», որ ե-

րեւցաւ *Revue des Revues* Ին մէջ, եւ որուն թարգմանութիւնը «Անահիտ»ին մէջ հրատարակել խոստացանք (խոստում զոր պիտի կատարենք ընդհուպ), զայն որակելով «խաւարած փափանց պատմաբանի ատանդակարդ էջ մը» եւ անհունապէս ցաւելով որ պատմաները մնայի թոյլ չէին տար հեղինակին իր անունով ներդրելու Այդ ուսումնասիրութիւնը խաւացումն էր այնչափ բնագրական որչափ խորհրդածուած ատելութեանը զոր այդ Հելլեն-Հայը կը զգար, իր ջղերուն ինչպէս եւ իր մտածմանը խորքն, զէպ ի թուրքը, զէպ ի միջին ներկայացուցեցինը Բիրտ Ուֆին, զէպ ի Մտքի ու Լիզիցիութեան թշնամին, զէպ ի կործանելը բնգմաւոր, աղատ ու աղուոր կեանքին։

Մեր ցեղին արեւելին ու մօրն ամենէն ազնիւ մէկ տարին է որ կը փճանայ «երկաթ»ին մահովը։ Անոնք որ «մարդը» մօտէն ճանչցան ու պաշտեցին, պիտի չմխիթարուին այս ապաժաման ու անդամանելի կորուստէն։ Եւ անտարբեր որ պիտի ճանչնան զրազէտը (որուն զործը հայերէնի թարգմանել ու հատորի մէջ ամփոփելը մեր ամենէն սրբազան պարագեղէն մէկը պիտի ըլլայ) պիտի զղան պարագը որ հայ մտաւորականութեան մէջ կը բացուի չըսացումովն այդ տաղանդին, որ զեռ ամենափիլիսոփայից հեղեցիկութիւն ունէր ստեղծելու...

Հիմա ան պիտի հանգչի, — ու աղէկ է որ այդպէս ըլլայ — Պէշկաթալեանին ու Սեպուհեանին ջով, որոնք իր եղբայրներն են խառնուածքով ու դասալիարկութեամբ։ Երեքն ալ զաւակ Պոլսոյ Հայութեան, ու Պոլսական կաթողիկէ Հայութեան (այսինքն Հայութեան այն հատուածին, որ, իր ամբողջութեանը մէջ ամենախալտը թիւի թիւնի ցոյց տուած ըլլալով հանդիմ, իր բարձունքներուն վրայ արտադրած է ամենէն նուրբ ու անէն ազնուական հոգիները զոր Հայերը ունեցած ըլլան)։ Երեքն ալ մինչեւ ակորցնելուն ճշմարտեղեցիկն սխրովը Բապտիստեան, եւ իրենց ազգէն համար ամենէն բարձր հիացումովն ու ամենէն վեր անձնութիւնամբը արտուին։ Եւ երեքն ալ, — որպէս թէ չաս նուրբ էութիւններ։ Բուն դասակներն ըլլաւ վաղահաս փշուրք, — սպառող Ախտի մը չուշչին տակ, իրենց կեանքին ու տաղանդին ծաղկին մէջ՝ յամբ ու ցաւադին նուազումով մը չաս կանուխ ու չատ մեղմորէն աննիւթ ականացած ու անէացած։

Բաբել, 15 դեկտեմբեր 1899

ԱՐՇԱԿ ԶՈՊԱՆԵԱՆ

Պէշկաթալեան

Հիմա ան պիտի հանգչի

ՀԱՅԳԻՐ

Իժ

ՄԱՍԿՈՒՆԵՐՈՒ ԳՈՒՆԸ

Կր յողարկէ աղօտ գիշեր մ'արծաթի
Մեծ բուրաստանն ուր ծաղկներն ըսպիտակ
Արդ թուն կ'ըլլան անբիծ սիրոյ լուսինն տակ,
Եւ աստղերէն անհուն անուրջ կը կաթի։

Սատափեայ լոյս հովոց, սիրոյ մեղկ պարտէզ,
Հող քուն կ'ըլլան խոնջ ծաղկներն աչօք փակ
Եւ կր տեսնան անգոյ երազ մ'անուշակ,
Այնուհերին կը թափըրփի արցունք հեղ։

Ո՛հ կր տեսնան ըզբեզ, աղջիկ կ'ամօթխած,
Որ հողաթափ մարգարտազարդ եւ մանրիկ
Ոտքը կ'ապած՝ կ'ելլես, կուգաս՝ կոյս պարիկ,
Եւ կը կանչիս ու կը նայիս զարմացած։

Թաղաւորի գունատ աղջիկ մըն է ան,
Անբերելով ժրպիրհ աչաց օրն է բուն։
Գաղցրահոտ տան մէջ քարշ գալով կիսարթուն
Ողբաձայն երգ մ'երգեց երկար ձանձրութեան։

Բայց կայծալից լոյսեր հիմայ կը հրծծեն
Ու կը թըրին, անոր բոլոր կը թըրին,
Եւ պարտէզին կ'ելլես բուրած մը խորին,
Կոյս եւ բուրած զայն հափափել կը փորձեն։

Խոնջ ծաղկներն ահա զանի կը տեսնան,
Որ ճօճելով թուշն ի վար չէի խոպոպիք,
Նըսպաւոր հանդերձներով ու բարիկ
Այնտեղ կ'անգնած է՝ արբումութեամբ անըման։

Վեր կը նայի. սիրոյ խորհուրդ մ'անծանօթ
Կը կաթարդէ քընքուշ հողին մանկական,
Վատ տեսիլներ հիմայ կ'ելլեն անկուղան,
Կը տրոփէ դիւր թափին տակ սիրտ զողոջոտ։

Ու կը հեծէ, կը հեծեծ սիրտն անմեղ,
Ատղերն անձայն լուսաբարբառ կը խօսին,
Ծաղկներն ալ կ'աքաւելով միասին,
Կ'ուզեն զանի պաշարել՝ հոյզ կուսպեղ։

Բայց կը ջընդի աղօտ գիշերն արծաթի.
Դու երբ հող չիս, պատմի ր աղջիկ, երբ հող չես
Եւ անձկալիարկ կ'արտաբերես քեզ
Ծաղկներու քունն ալ արբումով կը ցընդի։
A.R.A.R. @